

Юлія МАМАЙ,

orcid.org/0000-0001-7587-3672

аспірантка кафедри англійської філології та лінгводидактики

Запорізького національного університету

(Запоріжжя, Україна) *juliiamam@gmail.com*

ПАРАВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ НОМІНАЦІЇ КОНЦЕПТУ TRAUMA

Стаття присвячена аналізу паравербальних засобів актуалізації концепту TRAUMA на матеріалі роману Елізабет Страут «Олівія Кіттерідж». Основну увагу приділено вивченню інтонаційних характеристик (зміна тону, гучності, паузи, ритм), голосових проявів (вигуки, крики, шепіт), жестів і міміки (кивання, зітхання, уникнення зорового контакту), а також психофізіологічних реакцій (серцебиття, дихання, тремтіння), які виступають важливими інструментами художньої передачі емоційного стану персонажів. Зазначені паравербальні елементи в тексті доповнюються використанням стилістичних засобів (анафора, контраст, оксюморон, гротеск), що спільно формують глибокий емоційно-семантичний простір твору.

Проблема, що аналізується у статті, полягає у визначенні специфіки передачі травматичного досвіду через паравербальні елементи мовлення, поведінки та невербальної комунікації персонажів у художньому тексті. Мета дослідження полягає в аналізі паравербальних засобів як ключового механізму вербалізації концепту TRAUMA, а також в описі особливостей їхньої взаємодії зі стилістичними прийомами для створення багатопланової емоційної структури тексту.

Узагальнені результати показують, що саме поєднання паравербальних проявів і стилістичних прийомів забезпечує автентичність зображення травматичних переживань, дозволяючи авторці досягти високого рівня емоційного впливу на читача. Незважаючи на різну природу, обидві групи засобів у романі функціонують синергетично, підсилюючи ефект психологічної напруги та поглиблюючи художнє зображення концепту травми. Важливою рисою стилю Елізабет Страут є використання коротких, лаконічних фраз і мінімалістичної манери викладу, що сприяє концентрованому відтворенню емоційного стану персонажів і підкреслює фрагментарність їхнього внутрішнього світу в умовах травматичного досвіду.

Ключові слова: паравербальні засоби, концепт TRAUMA, художній текст, інтонація, психолінгвістичні прояви, стилістичні прийоми, емоційний вплив.

Yuliia MAMAI,

orcid.org/0000-0001-7587-3672

Postgraduate at the Department of English Philology and Linguodidactics

Zaporizhzhia National University

(Zaporizhzhia, Ukraine) *juliiamam@gmail.com*

PARAVERBAL NOMINATIONS OF THE CONCEPT OF TRAUMA

The article is dedicated to the analysis of paraverbal means of actualizing the concept of TRAUMA in Elizabeth Strout's novel *Olive Kitteridge*. The main focus of the study is on the exploration of intonational characteristics (changes in pitch, volume, pauses, rhythm), vocal manifestations (exclamations, shouts, whispers), gestures and facial expressions (nodding, sighing, avoiding eye contact), as well as psychophysiological reactions (heartbeat, breathing, trembling), which serve as important tools for artistically conveying the emotional states of the characters. These paraverbal elements in the text are complemented by the use of stylistic devices (anaphora, contrast, oxymoron, grotesque), which together form the deep emotional-semantic space of the work.

The issue analyzed in the article is the identification of the specifics of transmitting traumatic experience through paraverbal elements of speech, behavior, and non-verbal communication of the characters in the literary text. The aim of the study is to analyze paraverbal means as a key mechanism for the verbalization of the concept of TRAUMA, as well as to describe the features of their interaction with stylistic devices to create a multi-layered emotional structure of the text.

The generalized results indicate that it is the combination of paraverbal manifestations and stylistic devices that ensures the authenticity of depicting traumatic experiences, allowing the author to achieve a high level of emotional impact on the reader. Despite their different nature, both groups of means in the novel function synergistically, enhancing the effect of psychological tension and deepening the artistic representation of the trauma concept. An important feature of Elizabeth Strout's style is the use of short, concise phrases and a minimalist manner of expression, which contributes to the concentrated reproduction of the characters' emotional states and emphasizes the fragmentary nature of their inner world in the context of traumatic experience.

Key words: paraverbal means, concept of TRAUMA, literary text, intonation, psycholinguistic manifestations, stylistic devices, emotional impact.

Постановка проблеми. Паравербальні засоби як складник художнього мовлення залишаються недостатньо дослідженою площиною у вивченні механізмів вербалізації складних емоційних концептів, зокрема концепту TRAUMA. Незважаючи на зростання інтересу до інтердисциплінарних досліджень на перетині лінгвістики, психології та літературознавства, паравербальні прояви досі перебувають переважно на периферії уваги дослідників. У науковій традиції більший акцент зазвичай робиться на аналізі вербальних та лексико-семантичних засобів, тоді як невербальні і паравербальні елементи залишаються «тіньовим» механізмом художньої комунікації.

Саме паравербальні характеристики – інтонаційні коливання, зміна тону та гучності мовлення, ритмічні збої у мовленні, паузи, акустичні ефекти, мімічні реакції, жести, психофізіологічні прояви як серцебиття чи затримки дихання – стають у художньому тексті потужним інструментом створення емоційної напруги та розкриття внутрішнього стану персонажа. Через ці засоби письменник може передати багатовимірний спектр переживань – від страху й розгубленості до агресії та відчаю – не вдаючись до прямого опису або оцінки.

Паравербальні номінації виступають своєрідним «підтекстом» оповіді, відкриваючи читачеві приховані пласти емоційного досвіду, що не завжди вербалізується словами. У випадку концепту TRAUMA це особливо важливо, оскільки травматичний досвід часто супроводжується фрагментарністю пам'яті, розривами комунікації, емоційною приглушеністю або, навпаки, вибухами афективної реакції – усе це ефективно передається саме через паравербальні й невербальні коди.

Актуальність дослідження паравербальності у романі Елізабет Страут «Олівія Кіттеридж» зумовлена потребою виявити, як саме через вищезазначені механізми у тексті створюється багатовимірний образ травматичного досвіду. Питання передачі емоційного напруження через мовні засоби активно досліджується у сучасній літературознавчій науці. Коломієць Н. Є. акцентує на особливій вагомості кожного слова у мінімалістичних конструкціях, що сприяє глибшій передачі емоцій без надмірного опису (Коломієць, 2019). Маркович М. аналізує фрагментарність мислення героїв у контексті наративного відтворення травми, що безпосередньо співвідноситься з лаконічними мовними структурами Елізабет Страут (Маркович, 2021).

Дуброва С. В. досліджує вплив повсякденної лексики та природної інтонації на створення ефекту присутності (Дуброва, 2019), що є визначальною рисою стилю письменниці Елізабет Страут.

Новітні англомовні дослідження суттєво збагачують розуміння проблематики. Зокрема, Цю М. у своїй статті про роман «Olive Kitteridge» підкреслює роль тонких психолінгвістичних механізмів у зображенні процесу травми й одужання, акцентуючи на співдії вербальних і невербальних кодів комунікації (Qiu, 2023: 168–173).

Шешніч Й. аналізує тему старіння і психологічної травми у творах «The Country of the Pointed Firs» та «Olive Kitteridge», відзначаючи, що паравербальні й невербальні засоби у романі Елізабет Страут є важливими маркерами внутрішнього стану персонажів у період кризи, втрати й пошуку нової ідентичності (Šesnić, 2019: 443–468).

Особливу увагу до паравербальної складової у контексті травматичного досвіду приділяють також Буш Б. і МакнаМара Т. які в дослідженні «Language and Trauma» розглядають, як саме мовчання, інтонаційні збої, емоційні коливання і неповні висловлювання функціонують як ключові елементи передачі травматичного досвіду у різних типах дискурсу, включаючи художню літературу (Bush, McNamara, 2020: 323–326).

Таким чином, сучасна наукова думка поступово рухається у бік інтеграції паравербальних ознак у ширший контекст дослідження актуалізації травми, що відкриває перспективні можливості для подальшого аналізу художнього тексту через призму невербальної комунікації.

Метою даної роботи є аналіз паравербальних засобів як основного механізму актуалізації концепту TRAUMA у романі «Олівія Кіттеридж», а також виявлення особливостей їхньої взаємодії зі стилістичними прийомами для створення багатшарового емоційного поля тексту.

Виклад основного матеріалу. У процесі дослідження паравербальні номінації у романі «Олівія Кіттеридж» були поділені на чотири основні групи:

1. інтонаційні засоби (*зміна тону, гучності, паузи, ритм*);
2. голосові прояви (*вигуки, крики, шепіт*);
3. жести і міміку (*кивання, зітхання, уникнення зорового контакту*);
4. психофізіологічні прояви (*серцебиття, дихання, тремтіння*).

Інтонаційні засоби виступають важливим механізмом передачі емоційного стану персонажів. Через зміну тону, гучності, темпу мовлення та ритму реплік авторка Елізабет Страут актуалізує психологічні переживання, внутрішню напругу й реакції на травматичні події. Наприклад, **інтонація** передає **роздратування і нетерпіння** пов'язане із травматичним досвідом: «*Oh,*

for God's sake,» Olive said або попередження створюючи відчуття терміновості та небезпеки: «*You even look at each other; and this guy shoots you in the head*» (гл. 6, с. 141).

Тон голосу передає стан тривожності, нервозності: *Walter said slurringly* (гл. 3, с. 64). Обезцінювання через іронічний, зневажливий тон слугує тригером для виникнення стану, коли людина відчуває себе приниженою: «*You are so schmaltsy,» he used to say* (гл. 3, с. 65). Напружений і владний тон підкреслює, що персонаж контролює ситуацію: «*Move, you get shot in the head,» Pig-Face said* (гл. 6, с. 141).

Зміна інтонації та сили голосу, різке підкреслення слів вказує на емоційний злам або несподівану реакцію: «*Oh, God, yes,» says Suzanne, her quiet words suddenly distinct, «I couldn't believe it.»; the sound of his own name being spoken sharply, set back, looking stricken* (гл. 1, с. 6).

Невизначеність і уривчастість мови підсилюють емоційну глибину: «*I felt ... I don't know. I can tell you I wish she hadn't call*» (гл. 7, с. 169).

Емоційна кульмінація, відчай та шок описується через звернення до персонажа: «*You're kicking me out, just like that?» Olive said* (гл. 11, с. 286).

Офіційний, діагностичний тон розмови вказує на емоційну дистанцію: «*Extreme capriciousness of your moods*» (гл. 11, с. 285).

Таким чином, інтонаційні засоби в романі «Олівія Кіттеридж» не лише допомагають передати миттєві емоційні реакції персонажів на травматичні ситуації, а й формують глибинний емоційний підтекст твору.

Голосові прояви у романі «Олівія Кіттеридж» показують травматичний досвід персонажів, передають атмосферу психологічної напруги, відчаю, розгубленості або гніву, які характерні для концепту TRAUMA.

Затримка дії у висловлюванні символізує емоційний тягар і внутрішню розгубленість персонажа: «*I have to sit here for just a few more minutes.*» (гл. 7, с. 171).

Віддалення дітей від старих батьків, відсутність спілкування з онуками та внутрішній біль передаються через невисловлену, але відчутну емоцію в репліках персонажів: «*How are the boys?» she knew this was his sadness* (гл. 5, с. 96); «*You didn't tell me he was walking*» (гл. 13, с. 317).

Коротке, лаконічне запитання і коротка відповідь без пояснень свідчать про безвихідь, біль розриву зв'язку: «*Does your daughter hate you?» she wrote. «Yes.»* (гл. 13, с. 333). Душевні переживання

можуть бути поясненні фізичним станом: «*I have to go in. I'm freezing.*» (гл. 7, с. 170).

Короткі, уривчасті речення можуть вказувати на тривалість травми: «*Missing someone doesn't stop*» (гл. 10, с. 229). Сухий, фактичний спосіб висловлення натякає на емоційне виснаження або навіть на приреченість: «*My son. He's got the depression*» (гл. 2, с. 44).

Короткі та уривчасті речення підкреслюють раптовість і неконтрольованість емоційної реакції персонажа: «*Mom,» said Winnie, and there was this sharp, short crack of a sound and the gravel in the driveway sprayed out* (гл. 10, с. 240). Вигук «*Mom,»* супроводжується різким звуком «*sharp, short crack*» та фізичним ефектом розльоту гравію, що створює ефект вибухового емоційного сплеску і підсилює драматизм сцени.

Емоційний крик передає розпач: «*Please!*» *Oliver cried out* (гл. 6, с. 144).

Опис вдиху перед промовою вказує на хвилювання, напруження або необхідність зібратися з думками перед презентацією думки: «*He took in a breath and said, «Psychiatry»*» (гл. 2, с. 42). Цей прийом дозволяє читачеві відчути внутрішній стан персонажа, додаючи глибини та реалістичності сцені.

Тихий голос підкреслює серйозність і напруження: «*She said quietly, «Harmon, I think I'm just done with that stuff»*» (гл. 5, с. 100).

Зміна голосу може бути спробою не налякати: «*Hello,» said Harmon, so as not to frighten her*» (гл. 5, с. 112). Повторення дієслова виражає наростаючий розпач: «*She screamed at the dog. She screamed at Henry*» (гл. 8, с. 176).

Холодна, буденна тональність речення створює ефект моторошності, коли персонаж роздумує про вбивство людини (коханки чоловіка): «*Marlene bends over the sleeping Kerry and touches the woman's bare neck. «Isn't this some major vein?»*» (гл. 9, с. 220). Підтримка передається через спокійну навіть інструктивну комунікацію, що різко контрастує з серйозністю теми «*Do better with a pillow,» Olive tells her. «Cut her throat, there's going to be lot of blood*» (гл. 9, с. 220).

Риторичні вигуки, нецензурна лексика описують внутрішню агресію і фрустрацію, вказуючи на глибоку емоційну напругу: «*what bullshit he had witnessed*» (гл. 2, с. 42–43) і «*among his colleagues, his professors!*» (гл. 2, с. 43); «*You have no idea how tired I am, teaching all day, going to foolish meetings where the goddamn and principal is moron! Well, I'm sick and tired of it. Sick to death*» (гл. 1, с. 8–9).

Вигуки також використовуються як спроба краще роз'яснити ситуацію: «*Well, I can see why*

Henry married her. I wasn't sure at first. But when I got a look at his mother at the funeral – ah, poor thing» (гл. 1, с. 22). Вибухи, звертання до господа показують **реакцію на несподівану ситуацію**: «*Bruce, dear God!*» (гл. 10, с. 230) або **паніку**: «*Oh, Jesus,*» *Julie said, scrambling up over the rocks. «Winnie, that was a gun»; she said out loud* (гл. 10, с. 240); *she said out loud, «Huh!» because she was baffled by many things* (гл. 30, с. 70).

Пасивна агресія проявляється через беземоційне, відсторонене спілкування: «*Okay, get your bags. Here's the car*» (гл. 11, с. 286).

Спалах агресії, люті як спроба контролювати ситуацію передається у **підвешенні голосу**: «*I will not take off my shoes,*» *she heard herself say* (гл. 11, с. 290).

Алюзія на власну **втрату голосу та особистості** через нав'язливі думки бути арештованим: «*You have the right to remain silent*» (гл. 12, с. 312).

У романі «Олівія Кіттеридж» жести і міміка як паравербальні засоби використовуються менш активно, однак окремі епізоди демонструють їх важливу роль у передачі емоційних станів персонажів. Повторення фрази та кивання головою підсилює напругу: «*Oh, I know that, I know.*» *Olive nodded* (гл. 5, с. 117). Звукова імітація у гумористичному стилі описує дії персонажів, зокрема скоєння насильства: «*You know, chomp, chomp*» (гл. 7, с. 158).

Емоційний контраст між **грубим прокляттям** матері та винуватим тоном щодо батька вказує на **сильну ненависть**: «*Fuck you, she said to her mother. Sorry, she said to her father*» (гл. 12, с. 299).

Контраст між релігійною мовою та роздратованою реакцією демонструє спробу висміяти або знецінити релігійні висловлювання співрозмовниці, підкреслюючи роздратування або невдоволення: «*Blessed is the fruit of thy womb*» *that Olive said to her, «God, will you shut up with that crap?»* (гл. 6, с. 149).

Психофізіологічні прояви та жести у романі передають внутрішні емоційні стани персонажів. Тривога та напруга передається **повторами**, імітація серцебиття створює ефект прискореного пульсу, без потреби прямо про це говорити: *Olive's heart goes beat-beat as she sits on the edge of the bed* (гл. 4, с. 85). с. 176).

Відраза, презирство передається через звернення до слова «*creature*» («створіння») замість більш нейтрального «*person*» («людина»). Опис дій персонажа, як гасіння сигарет у рослинах у щойно придбаному домі вказує на неповагу та провокаційну поведінку, що може слугувати тригером для емоційної реакції. Цей вислів демонструє,

як письменниця через діалог та вибір слів передає напруженість і конфлікт між персонажами: *She says, «That creature who bought Christopher's house, she's walking around putting her cigarettes out in your plants»* (гл. 9, с. 222).

Через опис жестів передається символізм повної **втрати контролю**, коли у суспільстві людина, перебуваючи у травмі **не має влади над власним життям**: *She saw the security man give the slightest gesture of his hand, and two people were beside her* (гл. 11, с. 290).

Уникнення контакту. Мовчазний жест уникнення контакту демонструє напруження *He picked up a magazine, so as not to look at her* (гл. 5, с. 110).

Отже, за допомогою фізичних реакцій тіла, жестів і вибору специфічних лексем Елізабет Страут створює додатковий невербальний вимір у зображенні травматичних переживань. Психофізіологічні деталі підсилюють психологічну напругу, дозволяючи читачеві відчувати травму не лише через зміст діалогів, але й через «мову тіла» персонажів.

Одним із ключових стилістичних прийомів Елізабет Страут у романі «Олівія Кіттеридж» є використання коротких, лаконічних фраз без складного контексту: *The pain was sharp, exquisite, unbearable* (гл. 1, с. 29). Такий мінімалістичний виклад не лише концентрує увагу читача на змісті окремих слів, а й підсилює драматизм, відображаючи психологічний стан персонажів, що переживають травму.

Кожне слово в подібних конструкціях набуває особливої ваги, що дозволяє передати глибокі емоційні переживання без надмірного опису (Коломієць, 2019). Лаконічність мовлення часто вказує на фрагментарність мислення героїв, їхню розгубленість і внутрішню напругу (Маркович, 2021). Крім того, розмовний стиль, зокрема використання повсякденної лексики та природних інтонацій, створює ефект присутності, завдяки якому читач ніби сам опиняється поруч із персонажами (Дуброва, 2029).

Таким чином, через поєднання мінімалізму, простоти мовлення та розмовної інтонації, Елізабет Страут досягає максимальної емоційної автентичності у зображенні внутрішнього світу своїх героїв.

Важливу роль у паравербальній передачі концепту TRAUMA в романі «Олівія Кіттеридж» відіграють психолінгвістичні прояви: особисті звернення, внутрішні монологи, коливання між бажанням висловитися й страхом мовчати. Ці невербальні елементи не лише віддзеркалюють емоційний стан персонажів, але й створюють

напружену атмосферу невисловленого спілкування, у якому травматичний досвід стає відчутним навіть за відсутності прямої комунікації. Завдяки таким засобам Елізабет Страут передає напругу, самотність і втрату, притаманні психології травми.

Поряд із паравербальними проявами важливу роль у зображенні концепту TRAUMA відіграють і стилістичні засоби, що підсилюють емоційний ефект тексту.

Особисте звернення підсилює емоційний зв'язок між співрозмовниками, транслює відчуття власної марності і жертвування життя: «*Jimmy, I have given that girl half my life*» (гл. 10, с. 230). Також особисте звернення може рахуватись як **емоційний відпир**, коли фраза, вимовлена дитиною, стилістично відображає жорстокість і прямолінійність думки: «*Just because you are my grandmother doesn't mean I have to love you, you know?*» (гл. 6, с. 153). Також звернення за ім'ям слугує спробою вплинути на поведінку: «*Jenny, calm down*» (гл. 7, с. 167).

Внутрішній голос натякає на потребу у діалозі. Паравербальність проявляється у спробах, коли персонаж коливається між бажанням висловитися й страхом це зробити: «*She would like to say, Listen, Dr. Sue, deep down there is a thing inside me, and sometimes it swells up like the head of a squid and shoots blackness through me*»; «*She would like to say*» (гл. 4, с. 87); «*Rebecca sat at the table with dirty cereal bowls in front of her, and thought about her urge to talk*» (гл. 12, с. 302).

Придумування діалогів вказує на нестачу уваги, самотність: «*he imagined them sharing the news of their day. Denise might say, He's an easy boss.*» And Henry might say, «*Oh, I like the guy a lot*» (гл. 1, с. 4) або як спроба заспокоїти страждачого: «*Never mind*» (гл. 2, с. 39).

Якщо спілкування неможливо через смерть співрозмовника (померлий чоловік), внутрішні діалоги компенсують втрату: «*I talk to you in my head all the time*» (гл. 1, с. 29).

Постскрипtum виступає як засіб прийняття правди, яку боляче усвідомлювати: «*P.S. But it has to be my fault, too ... P.S. AGAIN. ... He was right*» (гл. 13, с. 333).

Вигуки й зміна тону голосу сигналізують про емоційний біль або роздратування персонажів, часто набуваючи **метафоричної** форми: «*Oh, it broke her heart*» (гл. 7, с. 160); «*When he heard a briskness in Mrs Granger's voice*» (гл. 1, с. 3); «*Oh, insane, ludicrous, unknowable world*» (гл. 5, с. 110).

Анафора використовується для підсилення ритмічного наростання напруги і досягнення

кульмінаційного емоційного ефекту: «*You will marry a beast and she will leave you... You will move across the country and break your mother's heart. But you will not stab a woman 29 times*» (гл. 8, с. 200).

Контрасти між емоційними станами персонажів, як спокій одного і розпач іншого, підсилюють напруженість у взаємодії: «*His utter calm as he washed those dishes while she wept*» (гл. 11, с. 289); «*To be angry about the event is normal. Olive never went back*» (гл. 11, с. 277).

Гротескна стилізація серйозних ситуацій через уривчасті відповіді й іронічний тон слугує способом відсторонення від травматичних тем: «*Bit.*» Jane snapped her teeth together twice (гл. 7, с. 158). Елементи гротеску та іронії у вигляді зневажливого прізвиська і звукової стилізації створюють карикатурний образ персонажа, що підсилює емоційний контраст і демонструє ставлення героїв до небезпеки через іронічне дистанціювання: «*Big flub-dub Matt Grearson*» (гл. 9, с. 215).

Темний гумор і цинізм, характерні для деяких реплік, виступають засобом психологічного захисту від страху смерті: «*Are you dead?*» (гл. 13, с. 318).

Особисте звернення та використання зменшувально-пестливих слів у поєднанні з художнім тропом **оксюмороном** підкреслюють емоційне потрясіння, поєднуючи жакливі деталі сцени смерті із почуттям ніжності: «*Poor darling thing*», she had thought, «*to be lying there dead*» (гл. 7, с. 158).

Фраза набуває уривчастого звучання завдяки використанню **порівняння**, що передає розгубленість і імпульсивну емоційну реакцію персонажа у стані небезпеки: «*Run like hell, Marlene*» (гл. 9, с. 215).

Висновки. Проведений аналіз показав, що паравербальні засоби у романі Елізабет Страут «Олівія Кіттеридж» відіграють важливу роль у актуалізації концепту TRAUMA, відображаючи глибинні психологічні процеси та емоційні стани персонажів. Інтонаційні характеристики, голосові прояви, жести, міміка та психофізіологічні реакції у взаємодії зі стилістичними прийомами (анафора, контраст, оксюморон, гротеск) формують багатовимірний емоційний простір, що дозволяє авторці майстерно передати досвід травми без прямого вербалізованого опису.

Особливої ваги набуває мінімалістичний стиль письма Елізабет Страут, що підсилює фрагментарність, розгубленість і напругу, характерні для психічних станів персонажів, які переживають травматичні події.

Перспективним напрямом подальших досліджень вбачаємо аналіз паравербальної репрезентації

концепту TRAUMA у романі «І знов Олівія», що є продовженням історії життя Олівії Кіттерідж. Зважаючи на розвиток образу головної героїні, зміну її емоційних стратегій і нові травматичні виклики на

пізніх етапах життя, дослідження паравербальних та стилістичних засобів у другій частині відкриває широкі можливості для глибшого розуміння еволюції концепту травми у творчості Елізабет Страут.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дуброва С. В. Особливості використання лексичних засобів вираження емоційності на матеріалі роману С. Моєма «Театр». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. № 38. Т. 2. С. 121–125.
2. Коломієць Н. Є. Засоби створення атмосфери саспенсу в романі Макса Кідрука «Бот. Гуаякільський парадокс». *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2019. Вип. 13. С. 52–59.
3. Маркович М. Моделі нарративного уявлення про травму. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2021. Вип. 18. С. 48–56.
4. Bush B., McNamara T. Language and Trauma: An introduction. *Applied Linguistics*. 2020. Т. 41, № 3. С. 323–326. Oxford University Press. URL: <https://academic.oup.com/applij/article/41/3/323/5821459>.
5. Qiu M. Strout's insight into the times: Trauma and recovery in Olive Kitteridge. *International Journal of English Literature and Social Sciences (IJELS)*. 2023. Т. 8, № 4. С. 166–173. DOI: <https://doi.org/10.22161/ijels.84.27>.
6. Šesnić J. The past and present of age and ageing in The Country of the Pointed Firs and Olive Kitteridge. *Anafora – Časopis za znanost o književnosti*. 2019. Т. 6, № 2. С. 443–468. DOI: <https://doi.org/10.29162/anafora.v6i2.8>.
7. Strout E. Olive Kitteridge. New York : Random House, 2008. 270 p.

REFERENCES

1. Dubrova S. V. (2019) Osoblyvosti vykorystannia leksychnykh zasobiv vyrazhennia emotsiynosti na materialy romanu S. Moema «Teatr» [Features of using lexical means of emotionality on the material of S. Maugham's novel «Theatre»]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*, 38 (2), [ISSN 2409-1154] [in Ukrainian].
2. Kolomiiets N. Ye. (2019) Zasoby stvorennia atmosfery suspensu v romani Maksa Kidruka «Bot. Huayakil'skyi paradyks» [Means of creating the atmosphere of suspense in Max Kidruk's novel «Bot. Guayaquil Paradox»]. *Litaratury svitu: poetika, mentalnist i dukhovnist – Literatures of the World: Poetics, Mentality and Spirituality*, 13, 52–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lspmd_2019_13_8 [in Ukrainian].
3. Markovych M. (2021) Modeli narratyvnoho uiavlennia pro travmu [Models of narrative representation of trauma]. *Litaraturnyi protses: metodolohiia, imena, tendentsii – Literary Process: Methodology, Names, Trends*, 18, 48–56. <https://doi.org/10.28925/2412-2475.2021.18.7> [in Ukrainian].
4. Bush B., McNamara T. (2020) Language and Trauma: An Introduction. *Applied Linguistics*, 41(3), 323–326. Oxford University Press. <https://academic.oup.com/applij/article/41/3/323/5821459?searchresult=1>.
5. Qiu M. (2023) Strout's Insight into the Times: Trauma and Recovery in Olive Kitteridge. *International Journal of English Literature and Social Sciences (IJELS)*, 8(4), 166–173. <https://doi.org/10.22161/ijels.84.27>.
6. Šesnić J. (2019) The Past and Present of Age and Ageing in The Country of the Pointed Firs and Olive Kitteridge. *Anafora – Časopis za znanost o književnosti*, 6(2), 443–468. <https://doi.org/10.29162/anafora.v6i2.8>.
7. Strout E. (2008). Olive Kitteridge. New York: Random House. 270 p.